

GEWOON GEEN KINDEREN KRIJGEN

De cameraman van *Bolletjes Blues* is een vrouw. Waarom komt dat eigenlijk zo weinig voor? Drie dames over het verslavendste vak ter wereld.

TEKST MINOU OP DEN VELDE FOTOGRAFIE MILAN VERMEULEN

GEEF HAAR EEN SHOT

Vrouwen dringen door tot in alle disciplines van het tv-vak, maar de cameravrouw is nog steeds een zeldzaamheid. Drie vakvrouwen vertellen openhartig over het veeleisende en magische leven achter de lens: Brigit Hillenius, Isabelle Wubben en Hannie Schoots.

CAMERAVROUWEN ZIJN in alle disciplines te vinden, van speelfilm tot soap, en van documentaire tot live-registratie. Hannie Schoots (41, meercamera) is sinds 1992 gespecialiseerd in meercamerawerk en bedient vaak een kraan, waarop een camera is gemonteerd. Hannie Schoots: 'Een kraan is net een soort grote handheld (draagbare camera) die door een reus bediend wordt. Je kunt overal naartoe: van superlaag tot helemaal naar het plafond. Elke hoek kun je bekijken, en dat is helemaal geweldig. Je kunt de meest dulle dingen verzinnen: vliegen, of heel ruim beginnen en minuscule eindigen op een detail...'

Schoots begon haar carrière bij het NOB met de grote shows in Aalsmeer, en draaide sindsdien veel evenementen, van de 5-Mei

viering tot het concert van Jamiroquai in Verona, Italië. Bij dat concert bediende ze een *cherry-picker*: een hoogwerkerkraan van 80 meter, met een uitschuifbare arm van 30 meter. 'Wow, dat was te gek. Ik maakte een totaal van het amfitheater en had het gevoel dat ik de bolling van de aarde zag, en de helaars van Italië kon bekijken!'

Brigit Hillenius (43, speelfilm en documentaire) legt zich toe op documentaire en speelfilm en is één van de meest ervaren cameravrouwen in het vak, hoewel ze zichzelf het liefst cameraman noemt. 'Cameravrouw klinkt zo tuttig,' lacht ze. 'Ik vind het juist leuk om in dit beroep heel stoer te zijn, dat geeft echt een kick. Je voldeet niet aan een verwachtingspatroon. Een vrouw loopt zelden met een camera rond, en je krijgt daar ook constant opmerkingen over.'

Hillenius draaide tien jaar lang de films van Paula van der Oest, en maakte samen met Karin Junger de film *Bolletjes Blues*, waarvoor ze ondermeer filmde in een Surinaamse gevangenis. 'Ik draaide daar tussen de gevangenen met een strak t-shirt, pronte borsten en een grote kont. Toen realiseerde ik me ineens: "Ojee, ik voel me echt ontzet-

tend vrouw, met een bezweet t-shirt en een camera."'

ISABELLE WUBBEN (29, soap en drama) draaide na haar studie aan de filmacademie in 2000 drie seizoenen voor de jeugdsoap *Zoop!*, die met twee camera's wordt opgenomen. Recent assisteerde ze bij de speelfilm *Zoop in India* en bij de dramaserie *Koppels*. *Zoop!* wordt gedraaid in een dierentuin, waar je als cameravrouw creatief moet zijn, vertelt Wubben. 'We draaiden een keer in een gedeelte met water. Een acteur moest een dop op een pomp doen en dan zou de boel overstromen. Het beste standpunt was in het water, met de camera zo laag dat de lens bijna het wateroppervlak raakt. Op zo'n moment is het: broek uit en het water in. Ik ga dan niet zitten wachten tot iemand een bikini broekje gevonden heeft. Want hoe minder je over dingen tut, hoe meer ze je accepteren. Toen ik net lekker stond te draaien werden we afgebroken omdat de camera bijna in het water hing, terwijl ik wist dat alles dicht zat. Ik was boos! Ik wilde doordraaien!'

Voor een mooi shot blijkt vaak wat spierkracht nodig, legt Wubben uit. 'Het blijft een sjouwvak: het beste shot maak je soms door op daken te staan, op ladders te klimmen of een gat te graven. Vorig jaar heb ik tien maanden achter elkaar gewerkt, en zat ik met de kerst met een stijve nek. Dat is het nadeel van het vak: je lichaam is niet in balans als je draait. Zelfs niet als de camera op statief staat, want dan hang je naar voren. Ik ken geen collega zonder rug- of nekklasten.'

TERWIJL WUBBEN EN HILLENIUS het vak op de filmacademie leerden, volgde Schoots een halfjaar lang een intensieve opleiding via het facilitaire bedrijf NOB. Haar groep bestond voor de helft uit vrouwen, maar nu, veertien jaar later, ziet ze dat het aantal cameravrouwen is afgenomen: 'Ik denk dat dat komt doordat de route naar een baan veranderd is. Tegenwoordig leer je het vak in de praktijk door als camera-assistent te beginnen. Dat is fysiek zwaar. Je begint dan vanaf je 18de enorm hard te werken. 's Nachts sta je nog kabels te trekken in het bos. Je doet dat vier jaar lang in de hoop dat je eindelijk een camera mag vastpakken. Je verdient vrij weinig, zodat veel assistenten nog bij hun ouders blijven wonen. En je staat onderaan de ladder. Zelf denk ik niet zo over assistenten, maar zo zit de hiërarchie wel in elkaar. Je bent er als eerste en staat er als laatste nog dingetjes te doen. Je sociale

Isabelle Wubben

« OUDE ROTTEN IN HET VAK ZEGGEN DAT HET GOED IS VOOR DE SFEER ALS ER EEN VROUW BIJ IS »

Ik zet gewoon af en toe een knop om: als ik twee maanden hard moet werken, lever ik privé in. Ik moet wel.'

Ook Hannie Schoots maakte haar langste dagen aan het begin van haar loopbaan, bij de *Soundmixshow* en de *Surpriseshow*. 'Je werkte tot een uur of tien, dronk een biertje, en om twaalf uur was je thuis. En het gekke was: om 9 uur stond er weer een heel nieuw decor. Je was in dezelfde studio met dezelfde collega's, maar je filmde een heel ander programma! Je voelde 's morgens als het ware nog de warmte in de handvatten van de camera.'

DE COMBINATIE VAN camerawerk en moederschap lijkt een onmogelijke opgave. Brigit Hillenius werd er als 25-jarige beginner al voor gewaarschuwd door een mannelijke collega. 'Het is een conservatief beroep. Ik zat in de auto naast de camera-assistent, op weg naar de set van Theo van Gogh's *Terug naar Oegstgeest*. Hij had al kinderen en ik vroeg hardop: "Goh, hoe zou ik dat nou moeten doen?" Waarop hij zei: "Nou, geen kinderen nemen, want dan kom je er niet als cameravrouw." Hij was daar keihard in. Ik slikte: ik was nog helemaal niet bezig met kinderen maar dacht wel: Tjezus, wat een troosteloos vooruitzicht!'

Hillenius werd toch moeder, maar zag zich de laatste jaren genoodzaakt tijdrovende speelfilms af te zeggen: 'Ik draai nu meer documentaires, dat is praktischer. 24 Uur per dag werken én twee jonge kinderen opvoeden, dat gaat niet. Bij de speelfilm *Rana's Wedding* van Hany Abu-Assad zaten we zeven weken in Israël. Heel spannend om te doen; ik rende met mijn 35 mm-camera door Jeruzalem. Maar ik was te lang weg voor mijn gezin, drie weken is echt maximaal.'

CAMERAVROUWEN ZIJN regelmatig de enige vrouwen op de set, maar dat blijkt vaak een voordeel, merkt Wubben. 'Je hoort van oude rotten in het vak dat het goed is voor de sfeer om er een vrouw bij te hebben. Ik geloof ook dat ik dingen beter voor elkaar krijg. Als iemand treuzelt en de opnameleider wil niks

leven staat op zijn kop omdat je dagelijks beschikbaar moet zijn. Dan moet je wel een echte *diehard* zijn. Veel meiden hebben het er niet voor over. Ik zou ook niet zo hebben willen beginnen. Je kunt nu beter als meisje naar de filmacademie gaan en daarna proberen ergens terecht te komen.'

De dagen op de set zijn lang en onregelmatig. Wubben: 'Soms ben je twee nachten per week thuis, en dat is een inbreuk op je relatie. Je hoort op de set altijd de mannen

klagen: "O, ze zit me weer te bellen, ze klaagt weer, ze is bang dat ik vreemd ga..." Maar als hun mannen twee maanden geen werk hebben piepen ze ook. Dan lig ik in een deuk, want ik heb nergens last van. Ik heb een heel gemakkelijke man. Hij speelt gitaar, we hebben een flipperkast, dus hij vermaakt zich wel. Maar hij wil wel weten waar-ie aan toe is. Als ik zeg dat ik om 7 uur thuis ben, rekent hij daar op. Dus ik zeg nu altijd: "Het wordt tien uur," want dan kan het meevallen, haha.

zeggen, dan heb ik het allang geregeld. En als ze mij de spullen zien uit- of inladen helpen ze graag en dan maak ik daar zwaar misbruik van. Vrouwen kunnen beter manipuleren dan mannen. Het zou best kunnen zijn dat het helpt als je licht en blond haar hebt.'

Schoots: 'De meisjes uit het showballet vonden het altijd wel fijn als een van de meiden filmde, want zij vonden dat er dan anders gefotografeerd werd. Zij hadden het gevoel dat het bij ons meer om esthetiek ging dan om geil. En dat ik haar hand ook heel mooi vond, en niet alleen haar borsten.'

Filmen is een teamsport, en in een gemengd team vallen de verschillen tussen mannen en vrouwen op, vertellen de cameravrouwen. 'Als je met meerdere camera's werkt moet je elkaar ook de ruimte geven,' aldus Schoots. 'Jongens zijn vaak eager, willen er de hele tijd bovenop zitten en alle tijd krijgen voor hun shots. Als dat gebeurt, zeg ik er wel wat van. Een vrouw denkt juist: ik heb mijn dingetje gedaan, ga jij nu maar lekker.'

Wubben, lachend: 'Als er conflicten zijn moet je met vrouwen altijd alles uitpraten. Mannen halen na een ruzie hun schouders op en gaan professioneel door, maar vrouwen denken dat de relatie is ontworcht, en dan moet er uitgebreid over gemutst worden.'

MUTSEN OF NIET, een goede communicatie binnen een filmploeg is essentieel. Schoots: 'Het is prettig om tijdens het werken oogcontact te hebben met je collega's, ook als ze helemaal aan de andere kant van de studio staan. Een cameraman kijkt je bijvoorbeeld aan van: kan ik er dichtbij? En dan knik je zodat hij erbij kan, en maak jij je shot wat closer zodat hij niet in beeld komt. Terwijl er van alles om je heen gebeurt, heb je dat soort verstilde momenten waarin je met blikken communiceert.'

'Ik vind die samenwerking leuk: je maakt met zijn allen één programma. Je komt in een soort *flow* met elkaar, krijgt een berg energie en de tijd vliegt, alsof je een goed boek aan het lezen bent. Volledige concentratie op het moment. Het is een soort treintje. Elk wagonnetje moet mee, want

Birgit Hillenius

als er één ontspoord begint de rest ook te wiebelen.'

Hoewel hun loopbaan zich voorspoedig ontwikkelt, is de televisiewereld niet vrij van vooroordelen, vertellen de drie. 'Het duurt wel iets langer voor je je bewezen hebt,' aldus Wubben. 'Mensen vragen vaak: "Wat doe je bij Zoop!?" En als ik dan "camera" zeg, reageren ze: "Oh ja, meen je dat?"'

Hillenius: 'Als vrouw word je minder serieus genomen. Ik heb het idee dat sommige mannen moeite hebben met vrouwen die een eigen wil hebben. Ik sta te boek als een ontzettende bitch. Nou ben ik dat ook wel... ik heb mezelf aangeleerd om behoorlijk mijn stem te verheffen als iets me niet aanstaat. Cameramannen hebben dat niet nodig, die praten met een donkere stem en dan wordt er naar hen geluisterd. Soms merk ik bij mezelf ook dat ik van mannen voetstoots iets aanneem en bij vrouwen meer twijfel. Dat is toch belachelijk?'

Hillenius herinnert zich hoe ze op de filmacademie overal rondbrulde dat ze camera deed en de beste cameravrouw van de wereld wilde worden. Maar nadat ze daar hard op werd afgerekend paste ze een andere tactiek toe: 'Ik kreeg door dat als ik zei: "Sorry, ik

« HET IS PUUR VOYEURISME — IK BEN REGELMATIG VERLIEFD. IK BEN VERSLAafd AAN BEELD »

ben maar een meisje, dit is een ontzettend stomme vraag, maar...'', ik dan alle aandacht kreeg en alles kon vragen. Het werd gewaardeerd en dat ben ik gaan gebruiken.'

De doorzetters in het vak worden beloofd. Hillenius: 'Je komt op de meest krankzinnige plekken, van een woonkamer in Culemborg tot een gevangenis in Cambodja. Je krijgt daardoor het vertrouwen dat je de hele wereld kunt betreden. Met de camera durf ik alles, ik kan me voorstellen dat een oorlogsfoto graaf aan zijn werk verslaafd raakt. Het filmen maakt het leven zo intens... als je dan weer thuiskomt is het leeg en saai. Met de camera op mijn schouder, verander ik echt. Zonder camera ben ik meestal verlegen, maar als ik draai kan ik heel ver gaan, dan ben ik botter. Mensen wegduwen of trekken die in beeld staan bijvoorbeeld. Ik wil per se dat shot krijgen. Het is een honger naar beeld, dat beeld móet goed zijn.'

HANNIE SCHOOTS kan zich nauwelijks een leven voorstellen zonder camera: 'Ooit stoppen met filmen... eigenlijk wil je daar niet over nadenken. Ik heb er laatst met collega's van rond de 40 over gesproken en het begint wel te prikkelen: hoe moet dat nou als het te zwaar wordt? Steeds weer andere dingen voor je lens krijgen, dat ga je missen. De vrijheid van elke dag op verschillende plekken werken, zie het maar eens in te ruilen voor een andere job, ik zou het niet weten.'

Hillenius: 'En je kan af en toe zo geraakt worden door een acteur of hoofdperson, dat je zo ontzettend verliefd wordt, door dat intense kijken. Het is puur voyeurisme. Ik ben regelmatig verliefd, ook bij documentaires. Ik ben verslaafd aan beeld, ik zou niks anders willen doen.'

Schoots: 'Als je in een winkel werkt, komt iedereen naar je toe, maar als je camera doet ben jij degene die beweegt. Je kunt overal heen, letterlijk als figuurlijk, je bent de reizende persoon die overal is waar iets gebeurt. Niet een beetje tussen de mensen staan en een glimp opvangen, maar met je neus erbovenop.'

■ **Bolletjes Blues**, zaterdag 10 juni, Nederland 3, 22:35 uur

Zoop! in India draait vanaf 26 juni in de bioscoop